

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

Osaamisen ennakointifoorumin (OEF) koronapandemiakyselyn tuloksia

Riku Honkasalo

Opetusneuvos, ennakoinnin tiiminvetäjä (OPH)

OEF:n webinaari 16.3.2022

OEF:n koronapandemiakyselystä yleisesti

- Kysely toteutettiin lokakuussa 2021 kaikille OEF:n ennakointiryhmien sekä ohjausryhmän jäsenille Webropol-alustalla.
- Kysely sisälsi 6 monivalintakysymystä sekä 4 avovastauskysymystä liittyen koronapandemian erityisesti työvoima-, osaamis- ja koulutusvaatimuksiin aiheuttamiin, pitkäaikaisiksi nähtävissä oleviin vaikutuksiin.
- Vastauksia saatiin yhteensä 155 (vastausprosentti 70,7).
- Vastauksia arvioitiin ja refleктоitiin kaikkien yhdeksän ennakointiryhmän kokouksissa välillä 11.11.-9.12.2021. Etenkin kyselyn avovastauksen osalta tämän kierroksen antia on hyödynnetty kyselyn tulosten jalostamisessa.
- Kyselystä saatua dataa tullaan suunnitellusti hyödyntämään myös Opetushallituksen ennakointitiimin sekä OEF:n tulevassa ennakointityössä.

Kysymys 1. Mikä seuraavista vaihtoehtoista vastaa parhaiten valitsemanne toimialan/-alojen tai ammattialan /-alojen näkemystä koronapandemian vaikutuksista?

Vastausvaihtoehto	Prosenttiosuus vastauksista
Merkittäviä pitkäaikaisia rakenteellisia vaikutuksia	17,4
Selviä pitkäaikaisvaikutuksia	44,3
Joitain välillisiä vaikutuksia	28,9
Ei juurikaan tai lainkaan vaikutuksia	4,0
Vaikutukset eivät ole vielä riittävästi arvioitavissa	5,4

Kysymys 1 ennakointiryhmittäin (prosenttijakaumat)

Koronapandemian vaikutukset	Merkittäviä pitkäaikaisia rakenteellisia vaikutuksia	Selviä pitkäaikaisvaikutuksia	Joitain välillisiä vaikutuksia	Ei juurikaan tai lainkaan vaikutuksia	Vaikutukset eivät ole vielä riittävästi arvioitavissa
KAIKKI VASTAAJAT	17,4	44,4	28,9	4,0	5,4
Luonnonvarat, elintarviketuotanto ja ympäristö	6,2	25,0	62,5	6,3	0
Liiketoiminta ja hallinto	33,3	33,3	13,4	0	20,0
Koulutus, kulttuuri ja viestintä	21,4	64,3	7,2	0	7,1
Liikenne ja logistiikka	6,2	37,5	50,0	6,3	0
Majoitus-, ravitsemis- ja matkailupalvelut	26,3	57,9	15,8	0	0
Rakennettu ympäristö	0	20,0	40,0	26,7	13,3
Sosiaali-, terveys- ja hyvinvointiala	28,0	64,0	8,0	0	0
Teknologiateollisuus ja -palvelut	15,4	46,1	30,8	0	7,7
Prosessiteollisuus ja -tuotanto	7,1	42,9	50,0	0	0

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

**Avokysymys 2:
Mitkä näette merkittävimmiksi
koronapandemian yleisiksi, kaikkia
toimialoja koskettaviksi pitkäaikaisiksi
vaikutuksiksi?**

Kysymyksen 2 yleisimpiä vastauksia

- Etätyön ja hybridityön lisääntyminen (selvästi yleisin yksittäinen vastaus)
- Työelämän, koulutuksen, oppimisen ja osaamisen digitalisaatio
- Työn tekemisen tapojen yleinen muutos, työ- ja vapaa-ajan uudenlainen limittyminen
- Matkustamisen väheneminen, vaikutus palveluiden ja toimitilojen kysyntään
- Oppimis- ja osaamisvajeiden paikkaaminen (etäopetuksen jättämät aukot erityisesti ammatilliseen osaamiseen)
- Terveysturvallisuus- ja hygieniavaatimukset sekä –osaamiset tulleet jäädäkseen
- Varautumis- ja sopeutumisosaamiset nostaneet merkitystään
- Erityisesti lasten ja nuorten hyvinvointi heikentynyt, pitkäaikaisvaikutukset tulevaisuuteen
- Verkkokaupan kasvu ja uusien palvelumuotojen sekä ansaintamallien nousu (esim. ruokalähetit)
- Työvoiman kohtaanto-ongelma on kasvanut. Osaajia on siirtynyt toisiin tehtäviin ja vaihtanut alaa.
- Vaikutukset julkiseen talouteen ja sote-uudistuksen etenemiseen
- Raaka-aine- ja komponenttipula

Kysymys 3: Miten koronapandemia on vaikuttamassa keskipitkällä, 5-9 -vuoden aikajänteellä edustamanne toimialan ammatti- ja tehtävärakenteeseen?

Vastausvaihtoehto	Prosenttiosuus vastauksista
Merkittäviä vaikutuksia	20,8
Jonkin verran vaikutuksia	53,0
Ei juurikaan vaikutuksia	20,8
Vaikutukset eivät ole vielä arvioitavissa	5,4

Kysymys 3 ennakointiryhmittäin (prosenttijakaumat)

Vaikutus ammatti- ja tehtävärakenteeseen	Merkittäviä vaikutuksia	Jonkin verran vaikutuksia	Ei juurikaan vaikutuksia	Vaikutukset eivät ole vielä arvioitavissa
KAIKKI VASTAAJAT	20,8	53,0	20,8	5,4
Luonnonvarat, elintarviketuotanto ja ympäristö	6,7	46,6	40,0	6,7
Liiketoiminta ja hallinto	20,0	53,3	20,0	6,7
Koulutus, kulttuuri ja viestintä	28,6	57,1	7,2	7,2
Liikenne ja logistiikka	18,7	43,8	37,5	0
Majoitus-, ravitsemis- ja matkailupalvelut	50,0	45,0	5,0	0
Rakennettu ympäristö	0	60,0	26,7	13,3
Sosiaali-, terveys- ja hyvinvointiala	36,0	52,0	8,0	4,0
Teknologiateollisuus ja -palvelut	0	84,6	0	15,4
Prosessiteollisuus ja -tuotanto	7,1	42,9	35,7	14,3

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

**Avokysymys 4:
Mitkä näette koronapandemian
merkittävimmiksi pitkäaikaisiksi
vaikutuksiksi edustamanne toimialan
ammatti- ja tehtävärakenteeseen?**

Kysymyksen 4 yleisimpiä vastauksia

- Digitalisaatio, etätyö osaksi yhä useampia työtehtäviä
- Myös moniammatillinen / monialainen etätyöskentely, työskentelymuotojen hybridit
- Puhtauspalveluiden ja suojautumis/varautumisosaaamisen merkitys korostuu useilla aloilla, aiheuttaa muutostarpeita myös koulutukseen
- Samalla nimikkeellä suoritettavat tehtävät muuttuvat paikkariippumattomiksi
- Koska yhä suurempi osa palveluista tuotetaan jatkossa verkossa, tavoitetaan yhä suurempi joukko ihmisiä, mutta samaan aikaan työntekijöitä tarvitaan entistä vähemmän. Silti palveluihin odotetaan entistä nopeampaa vastetta, jopa reaaliaikaisuutta
- Etätyö lisääntyy julkisella sektorilla, mutta sillä ei ole olennaisia vaikutuksia itse hallintotyöhön. Muutos heijastuu itse työskentelytapoihin, lisäksi avustava henkilökunta vähenee edelleen
- Kuljetuspalvelut lisääntyvät, tekniset tehtävät korvataan robotiikalla
- Ei juurikaan vaikutuksia, edelleenkin alalle tarvitaan uusia työntekijöitä

Kysymys 5: Miten koronapandemia vaikuttaa valitsemanne toimialan tai ammattialan työvoiman tarpeeseen vuoteen 2030 mennessä?

Vastausvaihtoehto	Prosenttiosuus vastauksista
Vähenee paljon	2,7
Vähenee jonkin verran	13,5
Pysyy nykytasolla	45,9
Kasvaa jonkin verran	28,4
Kasvaa paljon	9,5

Kysymys 5 ennakointiryhmittäin (prosenttijakaumat)

Työvoiman tarve 2030 mennessä	Vähenee paljon	Vähenee jonkin verran	Pysyy nykytasolla	Kasvaa jonkin verran	Kasvaa paljon
KAIKKI VASTAAJAT	2,7	13,5	45,9	28,4	9,5
Luonnonvarat, elintarviketuotanto ja ympäristö	0	6,7	73,3	20,0	0
Liiketoiminta ja hallinto	0	20,0	66,7	13,3	0
Koulutus, kulttuuri ja viestintä	0	28,6	28,6	21,4	21,4
Liikenne ja logistiikka	0	31,2	56,3	12,5	0
Majoitus-, ravitsemis- ja matkailupalvelut	5,0	15,0	15,0	55,0	10,0
Rakennettu ympäristö	0	13,3	53,4	33,3	0
Sosiaali-, terveys- ja hyvinvointiala	4,0	12,0	24,0	36,0	24,0
Teknologiateollisuus ja -palvelut	0	0	38,5	46,1	15,4
Prosessiteollisuus ja -tuotanto	14,3	0	71,4	14,3	0

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

6. Millaisia pitkäaikaisena kehityksenä nähtävissä olevia uusia ja/tai merkitystään kasvattavia osaamisia koronapandemia on nostanut ja nostamassa esiin omalla toimialallanne?

Kysymyksen 6 yleisimpiä vastauksia

- DIGITAALISET OSAAMISET, ICT-OSAAMISET, ETÄOSAAMISET (selvästi eniten mainintoja):
Asiakas/oppijälähtöisten verkko-oppimisympäristöjen osaaminen. Digi- ja verkkokauppaosaaminen. Digitaalinen myynti- ja palveluosaaminen. Digitaalinen asiakashallintaosaaminen. Digitaalisten palvelujen tuottamis- ja ohjausosaaminen. Interventioiden/palvelujen vaikuttavuuden arviointiosaaminen asiakastasolla (esim. sote). Virtuaalisuusosaaminen. Etäosallistumisosaaminen.
- Varautumisosaaminen, suojautumisosaaminen, kyberturvallisuusosaaminen
- Hygieniaosaaminen, puhtaanapito-osaaminen, sisäilmaosaaminen, terveysturvallisuusosaaminen
- Datan hallintaosaaminen (mm. asiakasdata)
- Tekoäly- ja robotiikkaosaaminen
- Palvelumuotoiluosaaminen
- Johtamisosaaminen, verkostoitumisosaaminen
- Eettinen osaaminen
- Moniosaaminen
- Toimialan osaamistarpeiden muutokset johtuvat ihan muista tekijöistä kuin koronasta

Kysymys 7. Onko koronapandemia synnyttänyt edustamallanne toimi- tai ammattialalla tarvetta uusille tutkinnoille, tutkintojen päivittämiselle tai joistain tutkinnoista luopumiseen?

Vastausvaihtoehto	Prosenttiosuus vastauksista
Kaikkia näitä merkittävästi	4,1
Merkittävästi tarvetta uusille tutkinnoille	5,4
Lähinnä tarvetta tutkintojen päivittämiselle	50,0
Lähinnä tarvetta joistain tutkinnoista luopumiselle	1,3
Ei millekään näistä	18,9
Vaikutukset eivät ole vielä arvioitavissa	20,3

Kysymys 7 ennakointiryhmittäin (prosenttijakaumat)

Uudet tutkinnot Tutkintojen päivittäminen Tutkinnoista luopuminen	Kaikkia näitä merkittävästi	Merkittävästi tarvetta uusille tutkinnoille	Lähinnä tarvetta tutkintojen päivittämiselle	Lähinnä tarvetta joistain tutkinnoista luopumiselle	Ei millekään näistä	Vaikutukset eivät ole vielä arvioitavissa
KAIKKI VASTAAJAT	4,1	5,4	50,0	1,3	18,9	20,3
Luonnonvarat, elintarviketuotanto ja ympäristö	0	0	40,0	0	33,3	26,7
Liiketoiminta ja hallinto	0	13,3	40	6,7	20,0	20,0
Koulutus, kulttuuri ja viestintä	7,2	7,2	50,0	0	14,3	21,4
Liikenne ja logistiikka	0	12,5	37,5	0	31,2	18,8
Majoitus-, ravitsemis- ja matkailupalvelut	0	5,2	73,7	0	5,3	15,8
Rakennettu ympäristö	0	0	53,4	0	33,3	13,3
Sosiaali-, terveys- ja hyvinvointiala	12,0	0	56,0	0	8,0	24,0
Teknolohiteollisuus ja -palvelut	7,7	7,7	53,8	0	7,7	23,1
Prosessiteollisuus ja -tuotanto	0	6,7	33,3	6,7	13,3	40,0

Kysymys 8. Onko koronapandemia nostanut esiin tai synnyttänyt uusia osaamiskapeikkoja (osaamispuutteita) omalla toimi- tai ammattialallanne?

Vastausvaihtoehto	Prosenttiosuus vastauksista
Merkittävässä määrin	10,1
Jonkin verran	53,4
Ei juurikaan	22,3
Vaikutukset eivät ole vielä arvioitavissa	14,2

Kysymys 8 ennakointiryhmittäin (prosenttijakaumat)

Osaamiskapeikkojen syntyminen	Merkittävässä määrin	Jonkin verran	Ei juurikaan	Vaikutukset eivät ole vielä arvioitavissa
KAIKKI VASTAAJAT	10,1	53,4	22,3	14,2
Luonnonvarat, elintarviketuotanto ja ympäristö	6,6	26,7	40,0	26,7
Liiketoiminta ja hallinto	13,3	46,7	13,3	26,7
Koulutus, kulttuuri ja viestintä	21,4	64,6	0	14,3
Liikenne ja logistiikka	0	43,8	50,0	6,2
Majoitus-, ravitsemis- ja matkailupalvelut	10,5	73,7	0	15,8
Rakennettu ympäristö	0	53,3	40,0	6,7
Sosiaali-, terveys- ja hyvinvointiala	12,0	60,0	16,0	12,0
Teknologiateollisuus ja -palvelut	7,7	46,1	30,8	15,4
Prosessiteollisuus ja -tuotanto	6,7	53,3	13,3	26,7

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

Avokysymys 9. Millaisia pitkäaikaiseksi katsottavia muita koulutuksen kehittämishaasteita koronapandemia on nostanut esiin yleisesti / edustamallanne toimi- tai ammattialalla?

Kysymyksen 9 yleisimpiä vastauksia

- Tutkintojen sijasta osaamisen merkitys kasvaa
- Etätutkinnot ovat tulossa vahvasti. Jatkuvan oppimisen mallit valtaavat alaa
- Koulutuksen pitäisi olla joustavampaa, ja nopeammin räätälöitävää. Täsmäkoulutusten ja nopeasti käyttöön otettavien, osaamista täydentävien ja helposti päivitettävien moduulien tarve kasvaa
- Englanninkielisiä koulutuksia tarvitaan lisää
- Pandemiat voivat lisätä ennakoimattoman, jonkin uuden alueen osaamistarvetta
- Tietotekniset taidot korostuvat entisestään kaikilla aloilla
- Koulutus monimuotoistuu (online, virtuaalinen, etä, hybridi jne.)
- Digitaalisten opetusmateriaalien tarve kaikilla aloilla
- Data-analytiikkaosaamisen tarve voimistuu
- Robottiikka ja tekoäly lisäävät merkitystään jatkuvasti
- Oppimisen kaikkiallisuuden kasvaessa ohjauksen muodot uudistuvat ja vaativat aktiivista opetushenkilöstön pedagogisten ja didaktisten taitojen ajantasaisena pitämistä
- Vaikutukset minimaalisia. Esille ei ole noussut uusia haasteita. Samojen haasteiden kanssa kipuillaan kuin ennenkin

Kysymys 10: Miten näette erilaisten digitaalisten osaamisten merkityksen edustamallanne toimi- tai ammattialalla muuttuvan pitkävaikutteisesti koronapandemian vuoksi?

Vastausvaihtoehto	Prosenttiosuus vastauksista
Digiosaamiset korostuvat merkittävästi	54,6
Digiosaamiset nostavat merkitystään	36,7
Pandemia ei ole juurikaan vaikuttanut digitaalisiin osaamisvaatimuksiin	6,7
Vaikutukset eivät ole vielä arvioitavissa	2,0

Kysymys 10 ennakointiryhmittäin (prosenttijakaumat)

Digitaalisten osaamisten merkitys	Digiosaamiset korostuvat merkittävästi	Digiosaamiset nostavat merkitystään	Pandemia ei ole juurikaan vaikuttanut digitaalisiin osaamisvaatimuksiin	Vaikutukset eivät ole vielä arvioitavissa
KAIKKI VASTAAJAT	54,6	36,7	6,7	2,0
Luonnonvarat, elintarviketuotanto ja ympäristö	31,2	56,3	6,2	6,3
Liiketoiminta ja hallinto	73,3	26,7	0	0
Koulutus, kulttuuri ja viestintä	71,4	28,6	0	0
Liikenne ja logistiikka	56,3	31,2	12,5	0
Majoitus-, ravitsemis- ja matkailupalvelut	70,0	15,0	10,0	5,0
Rakennettu ympäristö	40,0	53,3	6,7	0
Sosiaali-, terveys- ja hyvinvointiala	52,0	40,0	8,0	0
Teknologioteollisuus ja -palvelut	53,8	38,5	7,7	0
Prosessiteollisuus ja -tuotanto	33,3	53,3	6,7	6,7

Palautetta kyselystä

- Hyvä ja lyhyt kysely konkretiaan liittyen
- Positiivista, että tällainen kysely on tehty ja tuloksia voidaan hyödyntää tulevia koulutustarpeita ennakoitaessa.
- Tärkeää pohdintaa. Korona asetti haasteita, mutta koronan jälkeinen aika tuo mukanaan vielä suurempia haasteita.
- Korona ei välttämättä tuota itsenäisesti suuria muutoksia vaan kiihdyttää joiltain osin muutosnopeutta
- Tässä vaiheessa vaikea arvioida moniakaan asioita, kun ei ole vielä päästy uuteen normaaliin. Hiukan mutu-tuntumalla joutui vastaamaan.
- Maailma ja osaaminen on suurten muutosten edessä ja koronan vaikutusten arviointi mittarina on epäkelpo.

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

Kiitoksia!

www.oph.fi/ennakointi

